

Planlegging av undervisning med vekt på undervegsvurdering

NATURFAGSENTERET
NASJONALT SENTER FOR NATURFAG I OPPLÆRINGA

MATEMATIKKSENTERET
Nasjonalt senter for matematikk i opplæringen

Berit S. Haug og Kirsten Fiskum
NATURFAGSENTERET, UNIVERSITETET I OSLO

I denne artikkelen ønsker vi å sette undervestvurdering i fokus og vise korleis og kvifor det er ein naturleg del av undervisninga, ikkje noko som kjem i tillegg. Undervisning som bidrar til læring hos elevane krev planlegging. Vi ser på korleis undervestvurdering kan planleggast og viser eit eksempel på gjennomføring i klasserommet.

Vurdering er ikkje éin ting eller éi oppskrift som kan følgast, det er ulike ting som til saman utgjer ein vesentleg del av ein god undervisningspraksisⁱ (vår omsetting).

Planlegging for læring

Å planlegge for læring er ein viktig del av ein god undervisnings- og vurderingspraksis. Dette inneber planlegging av både kortsiktige og langsiktige læringsmål. Utgangspunktet for kva elevane skal lære er ofte rundt formulerte kompetanssmål i læreplanen. Det å planlegge problemstillingar og aktivitetar for elevane som speglar desse måla er ei utfordrande oppgåve.

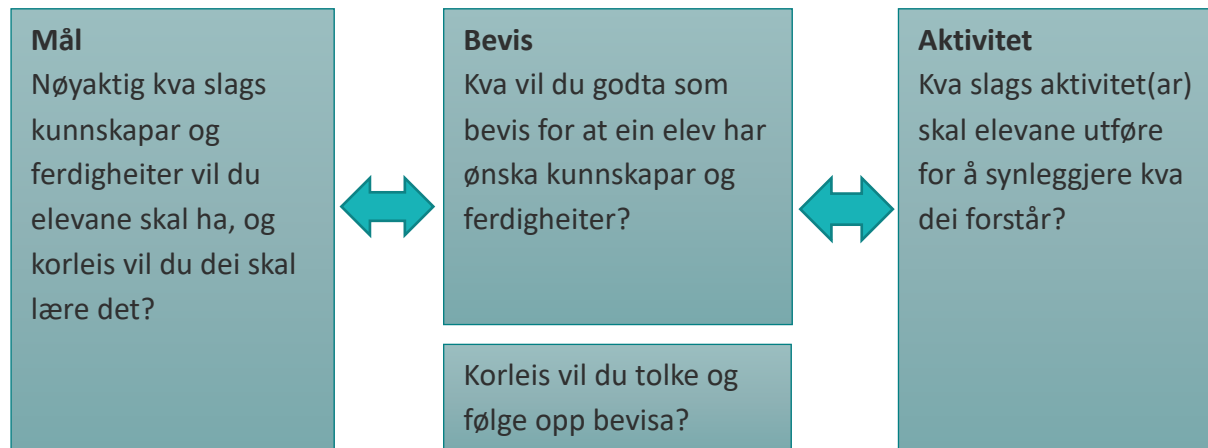
Kompetanse i fag handlar i all hovudsak om å tileigne seg og bruke kunnskapar og ferdigheiter til å meistre ulike oppgåver og utfordringar. Det inneber også forståing, evne til refleksjon og kritisk tenking. Dei overordna måla i naturfaget i skolen er langsiktige mål. For at elevane skal kunne nå desse måla, er det formålstenleg å bryte dei ned i kortsiktige læringsmål som konkret beskriv kva elevane skal lære.

Klare, tydelege læringsmål lettar vurderingsarbeidet for læraren samtidig som elevane lærer best når dei forstår kva dei skal lære og kva som er forventa av dei. I ein god vurderingspraksis veit både lærar og elev kva måla med opplæringa er og korleis elevane må arbeide for å nå desse måla. For å få til dette, både på kort og lang sikt, er det viktig å tenke gjennom følgande punkt når undervisninga planleggast:

- Kva kompetanse skal elevane ha til slutt i opplæringa, for eksempel ved slutten av skoleåret?
- Korleis ser denne kompetansen ut når du bryt han ned til kortsiktige og konkrete delmål?
- Heng dei kortsiktige og dei langsiktige læringsmåla saman på ein god måte slik at det er ein god, fagleg progresjon?
- Veit elevane kva dei skal lære og kva som er forventa av dei?
- Korleis skal elevane lære dette?
- Korleis skal du vurdere kva elevane har lært? Korleis skal dei vise ferdigheitene sine, kunnskapane sine og kompetansane sine, både undervegs og til slutt i opplæringa?

Planlegging for djupnelæring og progresjon

I figur 1 beskriv Pellegrinoⁱⁱ korleis planlegging ser ut i ein undervisningspraksis som legg vekt på djupnelæring og progresjon.

Figur 1. Forenkla representasjon av det gjensidige forholdet mellom tre komponentar som er avgjerande i planlegginga av ein undervisningspraksis som legg vekt på djupnelæring og progresjon. Omsett og modifisert etter Pellegrinoⁱⁱ.

Ein avgjerande faktor for ein god vurderingspraksis er å flytte merksemda frå kva eg gjer som lærar til korleis elevane skal vise kva dei kan og forstår. Planlegginga startar med at læraren, med utgangspunkt i læreplanen, bestemmer kva kunnskapar og ferdigheiter elevane skal oppnå med undervisninga og korleis dei skal oppnå desse. Måla som skal nåast gjeld elevane, men dei er tett knytt opp mot kva læraren ser etter av bevis for at elevane har tileigna seg dei ønska kunnskapane og ferdigheitene. Dette heng igjen saman med kva aktivitetar elevane blir involverte i for å skaffe bevis for læring. Først etter at læraren har bestemt kva type bevis som er nødvendig for å kunne vurdere forståingsnivåa til elevane, kan læraren planlegge kva aktivitetar elevane skal jobbe med slik at tenkinga deira blir synleg.

Praksiseksempel

Dersom du ønsker å lese eit eksempel på korleis ei planlegging, etter Pellegrinos figur, kan sjå ut i praksis, finn du heile artikkelen i [Naturfag 1/18](https://www.naturfagsenteret.no/naturfag)ⁱⁱⁱ (naturfagsenteret.no).

ⁱ Bell, B. og Cowie, B. (2001). The characteristics of formative assessment in science education. Science Education, 85(5), 536-553.

ⁱⁱ Pellegrino, J. W., Wilson, M., Koenig, J. og Beatty, A. (Eds.) (2014). Developing assessments for the next generation science standards. National Academies Press.

ⁱⁱⁱ <https://www.naturfagsenteret.no/naturfag>